

منطق دہم - درس دوم - لفظ و معنا

وقتی ما عبارت یا اصطلاحی را بہ زبان می آوریم این عبارت یا اصطلاح می تواند

سہ نوع اشارہ را داشته باشد:

بہ کلمہی خواب در سہ عبارت زیر دقت کنید

خواب خوبی دیدم ← خواب در این عبارت بہ یک امر ذهنی اشارہ دارد

خواب ۴ حرف دارد ← مراد از خواب در اینجا خود لفظ آن است

خوابیدہ بودم ← خواب در این عبارت بہ یک فعل واقعی اشارہ دارد

بہ طور کلی ما چهار وجود در عالم

۱- وجود عینی و خارجی ← خود اشیاء و واقعیت ہا در عالم خارج وجود عینی

۲- وجود ذہنی ← ہر واقعیت خارجی یک صورت ذہنی ہم دارد کہ بہ آن تصور

۳- وجود لفظی ^{برای} ہر واقعیت یک لفظ ہم ابداع ^{یا مفہوم} _{شده است کہ فقط بہ آن اشارہ} می کنند

۴- وجود کتبی _{لے صورت شنیداری و صوتی دارد}

لے وقتی همان لفظ روی چیزی می نویسیم آن نوشتہ صورت

بہ ۴ لفظ درخت در عبارت زیر توجه کنید

وقتی بہ یک درخت نگاه می کنیم مقومہ می شویم کہ آن درخت را می شناسیم درخت

۴ حرف دارد و بہ صورت درخت نوشتہ می شود _{لے وجود عینی} _{لے وجود ذہنی} _{وجود لفظی} _{لے وجود کتبی}

ارتباط این سیاحت با درس ← چون ذہن با در حیطہ زبان (الفظ) در جهان خارج

ارتباط دارد ممکن است در بکار گیری الفاظ و مفاهیم دچار اشتباه و خطا

شود در این درس بہ چند مورد اشارہ می گردد . بہ چند مورد صغیر بعد دقت کنید:

چیز مورد از خطاهایی که ناشی از لفظ و معناست :

۱- اگر یک لفظ برای چند واقعیت وضع شده باشد موجب خطای شود
لے یا شاید کسی به مجاز نخواهد رسید
لے لفظ شیر - تیر و موارد مختلف دیگر
این الفاظ شیر و تیر از کلام
استنباد

۲- گاهی اوقات شخصی یک لفظ را می گوید اما مرادش بخشش از واقعیت است نه همه آن
لے وقتی کسی می گوید کتابم پاره شد
قطعاً منظور تمام کتاب است

۳- ممکن است کسی لفظی را بکار ببرد اما منظورش معنای اصلی نباشد
لے ضرب الثور - کنایه ها - استعاره ها
مجازها همه از این دسته اند

۴- ممکن است دو طبع هنگام خواندن مانند هم خوانده شود اما املاهای آن متفاوت باشد
لے مائمه صفر - سفر

۵- گاهی علامت نوشتاری و جای برای آن موجب استنباد در درک واقعیت می شود
لے عفو، لازم نیست، اعلامش کنید

۶- گاهی اوقات شخص صفتی را علی را به یک ضمیر (او - ایشان) نسبت می دهد که مستوفی
نی دانند مرجع ضمیر کیست؟

لے بلفظ به دنبال آهنگ بود که شکاچی او را با تیز زد
که ام را؟

اینها چیز مورد از خطاهایی است که در بکارگیری الفاظ برای معانی و واقعیتها ممکن است
عمداً یا سهواً رخ دهد پس این که مراد و قصد یک شخص در بکارگیری یک لفظ می تواند
موجب مغالطه شود

منطق که وظیفه اش جلوگیری از خطای در اندیشه است باید به این موضوع به طور خاص
توجه کند تا نحوه استغاره از الفاظ نتواند مغالطه ایجاد کند

چند نوع مقاله و صیغه الفاظ

<p>استراک لفظاً: ← اگر یک لفظ برای چند معنا وضع شده باشد ← به آن مستراک لفظی می گویند چند معنا به یک یک لفظ بیان می شوند</p>	<p>۱- مقاله‌ای استراک لفظاً ← یکی از شایع‌ترین نوع مقاله است مولوی: استراک لفظ دائم جزین است</p>
---	--

← اگر کسی با استفاده از الفاظی که چند معنا دارند بخواهد دیگری را به خطا بیندازد ← اصطلاحاً می گویند مقاله‌ای استراک لفظاً کرده است

۲- مقاله توسل به معانی ظاهری ← گاهی اوقات نحوه دلالت یک لفظ بر معنی موجب مقاله می شود

انقسام دلالت ← ۱- مطابقت ← دلالت لفظاً بر تمام معنا

↓
 خانه ای خریدم ← لفظ خانه بر تمام خانه دلالت می کند

۲- تضمنی ← دلالت لفظاً بر چیزی یا قسمتی از معنا

↓
 خانه ام را رنگ کردم ← لفظ خانه فقط بر قسمتی از خانه دلالت می کند

۳- التزامی ← دلالت یک لفظاً بر معنایی غیر از معنای اصلی

↓
 خانه خراب شدم ← مراد از خانه در این جا خود خانه نیست

← اگر کسی لفظی را بکار ببرد برادش تمام معنا باشد (مطابقتی) ← اما دیگری به استنباه چیزی از معنای (تضمنی) یا معنایی خارج از معنای اصلی را درک کند به استنباه اغتراه است ← یا ممکن است کسی به عمد بخواهد باین شیوه کلاهبرداری کند ← این نوع مقاله را توسل به معنای ظاهری برای به خطا انداختن دیگران می گویند

۳- مغالطی نگارشی (ساختاری)

← اشتباه در شیوه نگارش کلمات می تواند خطای ذهنی ایجاد کند
 ← گذاشتن اعراب حروف در یک کلمه هم ممکن است خطا ایجاد کند
 ← گذاشتن علائم نگارشی (سجاوندی) مانند (ء) هم خطا ایجاد می کند
 ← اگر یک لفظ چند املاء مختلف داشته باشد و هر کدام از آن نوشته ها
 معنای خاص خود را داشته باشد هم عامل خطاست
 لے نَسْفَر - صَفَر - صِيفَر

۴- مغالطی ایلام در مرجع ضمیر ← بعضی اوقات مشعر نبودن مرجع ضمیر جملات

را دوبرهلو می کند
 لے شغری می تواند ضمیری بکاربرد در مورد
 دو نفر یا دو چیز افراد را مورد کند
 ممکن است ضمیری مستتر در فعل یا سر بازم در اصل موضوع که به
 هم چیزی بازمی گردد می تواند موجب مغالطه گردد